

Proces transformácie a deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb stojí – znovu apelujeme na intervenciu

Otvorený list predsedovi vlády Slovenskej republiky Ing. Petrovi Pellegrinimu

BRATISLAVA, 19. 7. 2018

Pred rokom sme v otvorenom liste upozornili predsedu Vlády Slovenskej republiky o zdĺhavom riešení procesu transformácie a deinštitucionalizácie sociálnych služieb v Slovenskej republike. Po uverejnení listu sme boli ubezpečení (tiež média) o záujme MPSVaR SR urýchliť realizáciu procesu transformácie a deinštitucionalizácie. Aj napriek týmto vyjadreniam a medzinárodným a národným záväzkom a predovšetkým záväzkom, ktoré máme k ľuďom so zdravotným postihnutím (ďalej ZP), proces transformácie a deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb (ďalej len DI) stále stojí a stagnuje. Máme k dispozícii finančné aj ľudské zdroje, aby sme v procese DI pokračovali, ale nedeje sa tak. Pýtame sa, dokedy?

Nekoordinovaná, nejasná a zdĺhavá príprava procesu DI zo strany Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej MPSVR SR) priniesla dnes **nezabezpečenie súladu medzi podporou z Operačného programu Ľudské zdroje a Integrovaného regionálneho operačného programu. Tieto programy** v súčasnosti predstavujú jediný zdroj financovania procesu DI zo strany SR. Na situáciu bol viackrát písomne upozornený aj predchádzajúci predseda vlády a minister práce, sociálnych vecí a rodiny. Náš posledný list ostal bez písomnej odozvy. **Tieto skutočnosti môžu vyústiť do stavu, že SR nebude schopná naplňať ex-ante kondicionality stanovené v operačných programoch a môže byť ohrozené čerpanie z európskych štrukturálnych fondov 2014 – 2020. Ohrozené je aj napĺňanie úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády a ďalších strategických dokumentov MPSVR SR.**

Na tento stav denne doplácajú občania so ZP, ktorí nemajú alternatívu a sú nútení žiť v inštitucionalizovaných zastaraných zariadeniach sociálnych služieb, a pritom majú rovnaké a neupierateľné právo na nezávislý a samostatný život v komunite ako my ostatní. Pre nich sú viac ako dva roky nečinnosti dlhá doba. Strácajú takto čas svojho života v prostredí, ktoré im nevytvára primerané podmienky pre plnohodnotný život. **V prostredí, ktoré má ďaleko od požiadaviek napĺňania ľudských práv pre osoby so ZP, ku ktorým sa SR hlási ratifikáciou Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.**

Vzhľadom na to, že **proces DI priamo vychádza z čl. 19 Dohovoru o právach osôb so ZP** a jeho realizácia má za cieľ zlepšiť životnú situáciu a dodržiavanie ľudských práv pre osoby so ZP v SR, považujeme za dôležité o tom hovoriť a upozorňovať na dôsledky nenapredovania procesu DI.

Tie znamenajú, že:

- cca. 40.000 prijímateľov sociálnych služieb žijúcich v inštitucionálnej starostlivosti nebude mať naďalej možnosť rozhodovať o svojom živote;
- Slovenská republika systémovo porušuje ľudské práva občanov so ZP žijúcich v zariadeniach sociálnych služieb;
- Slovenská republika nedodríava medzinárodné normy, k plneniu ktorých sa zaviazala;
- Slovenská republika vystavuje riziku a ohrozeniu aj deti a dospelých so ZP, ktorí žijú v komunite a nemajú dostupné alternatívne komunitné služby a jedinou možnosťou pre život v budúcnosti bude už odborne a ľudsko-právne neakceptovateľná inštitucionálna starostlivosť;
- Slovenská vláda nesmeruje k napĺňaniu Programového vyhlásenia vlády na roky 2016 – 2020 resp. 2018-2020 v oblasti sociálnych služieb;
- Aktuálne legislatívne návrhy MPSVR SR nepredstavujú podporu DI a komunitných služieb;

- Slovenská republika je vystavená a čelí výhradám a odporúčaniam Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím (apríl 2016), Výboru OSN pre práva dieťaťa (máj 2016) a Výboru OSN pre ľudské práva (október 2016), Správe komisára Rady Európy pre ľudské práva, ale aj Správe petičného výboru Európskeho parlamentu o tom, že proces DI je na Slovensku nedostatočný a pomalý a Slovensko nepodporuje aktívne rozvoj komunitných služieb z národných zdrojov, ale aj európskych štrukturálnych fondov na to určených;¹
- SR zatiaľ nečerpalo žiadne finančné prostriedky vyčlenené na procesy deinštitucionalizácie sociálnych služieb v OP ĽZ a IROP v rámci programového obdobia 2014 – 2020.

Preto na Vás pán predseda vlády apelujeme, aby ste venovali tejto situácii náležitú pozornosť a z pozície Vašich kompetencií zjednali urýchlene nápravu.

Rada pre poradenstvo v sociálnej práci (RPSP), Slavomír Krupa

RPSP - Občianske združenie, poskytuje prevenciu, poradenstvo, pomoc a služby občanom v nepriaznivých životných situáciách tak, aby napriek ťažkostiam v ktorých sa nachádzajú mohli dôstojne žiť. S týmto cieľom súvisí tiež proces DI.

Kontakt: Františkánska 2, 811 01 Bratislava, radaba@rpsp.sk, www.rpsp.sk

Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v Slovenskej republike (NROZP), Branislav Mamojka

Národná rada občanov so zdravotným postihnutím v SR (NROZP v SR) je občianskym združením organizácií tvorených občanmi rôznych druhov zdravotného postihnutia. NROZP v SR vystupuje ako nezávislý a relevantný partner vlády SR v oblasti politiky zdravotného postihnutia. Od roku 2004 je riadnym členom Európskeho fóra zdravotného postihnutia (European Disability Forum - EDF) a čestným členom Inclusion Scotland.

Kontakt: Račianska 153, 83154 Bratislava, sekretariat@nrozp.sk, www.nrozp.sk

Nadácia na podporu sociálnych zmien (SOCIA), Mária Machajdík

Nadácia SOCIA prostredníctvom vlastných aktivít a finančnej podpory ovplyvňuje zmeny sociálneho systému v prospech ohrozených sociálnych skupín obyvateľstva. Našou víziou je tolerantná občianska spoločnosť, ktorej integrálnou súčasťou sú aj ľudia, ktorí potrebujú pomoc a podporu druhých. Veríme, že výsledkom spolupráce „slabých a silných“ bude dostatok kvalitných sociálnych služieb, ktoré pružne reagujú na meniace sa individuálne potreby užívateľov v ich prirodzenom sociálnom prostredí.

Kontakt: Legionárska 13, 831 04 Bratislava, machajdikova@socia.sk, www.socia.sk

Slovenská únia podporovaného zamestnávania (SÚPZ), Viera Záhorcová

¹Webové linky na všetky spomenuté správy:

<http://www.ohchr.org/EN/Countries/ENACARegion/Pages/SKIndex.aspx>

http://www.enil.eu/wp-content/uploads/2012/06/s_2014_2019_plmrep_COMMITTEES_PETI_DV_2016_11-09_mission_report_SK_FFV_final_EN.pdf

<https://eustrukturalfundswatchdotcom.files.wordpress.com/2016/09/in-depth-study-slovakia-peti-committee-enil.pdf>

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH\(2015\)21&Language=lanEnglish](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH(2015)21&Language=lanEnglish)

SÚPZ - Občianske združenie, ktorého poslaním je formulovať, šíriť a podporovať myšlienku a filozofiu podporovaného zamestnávania na Slovensku. V súčasnosti združuje 31 agentúr podporovaného zamestnávania na Slovensku.

Kontakt: Panenská 29, 811 03 Bratislava, supz@supz.sk, www.supz.sk

Výskumné a školiace centrum bezbariérového navrhovania FA STU (CEDA), Lea Rollová

Profesionálna podpora tvorby a realizácie bezbariérového prostredia tak, aby mohlo byť užívané všetkými ľuďmi bez rozdielu ich fyzických, zmyslových a mentálnych daností a schopností. CEDA skúma a rozpracúva princípy univerzálneho navrhovania – navrhovania pre všetkých, s cieľom umožniť slovenským občanom integrovať sa do spoločnosti.

Kontakt: Námestie Slobody 19, 812 45 Bratislava, lea.rollova@stuba.sk, www.fa.stuba.sk

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike (ZPMP), Iveta Mišová

ZPMP v SR je občianske združenie založené v roku 1980. V súčasnosti máme viac ako 10 000 členov v miestnych združeniach po celom Slovensku. Naším cieľom je zabezpečiť, aby aj v živote ľudí s mentálnym postihnutím boli samozrejmosťou základné ľudské práva. Aby mohli pracovať, vzdelávať sa, oddychovať, mať rodinný život a priateľov. Aby boli akceptovaní takí, akí sú...

Kontakt: Štúrova 6, 811 02 Bratislava, zmpvsvr@zmpvsvr.sk, www.zmpvsvr.sk